

DE LA REPÚBLICA A LA DICTADURA. 1931-1945

El dia 31 d'octubre de 1998, el Centre d'Estudis del Gaià inaugurava l'espai expositiu mòbil i desmuntable als vestíbuls del Casal, amb l'exposició "De la república a la dictadura. 1931-1945". Aquesta primera exposició que ha realitzat el CEG respon a la voluntat de presentar anualment un muntatge de factura pròpia, a banda d'altres exposicions que pugui acollir la nostra petita sala.

L'exposició va ser plantejada amb un únic eix conductor, la disposició cronològica dels fets, i vam deixar els continguts oberts als materials i dades que ens van aportar desinteressadament els vila-rodonins. Aquests materials documentals van ser demanats, per carta, a tots els veïns que bonament ens els volguessin cedir. Bona part d'ells han estat exposats, tot i que va caldre fer una selecció en funció dels límits físics de l'espai expositiu, intentant sempre omplir cada període històric. Al programar l'exposició érem conscients que per manca d'existència documental o per desinterès en deixar la documentació, podia haver-hi buits. Un dels objectius de l'exposició era precisament fer aflorar documentació desconeguda conservada a les cases dels vila-rodonins. En part hem aconseguit els propòsits: ens sembla que l'exposició mantingué un fil de continuïtat en tot el període històric que abastava.

Tenim la voluntat d'incloure a "La Resclosa" de cada any una part del material exposat. En aquest cas reproduïm la carta de Josep Güell narrant la proclamació de la República a Barcelona, diverses fotografies i els llistats de morts, represaliats i exiliats a conseqüència de la guerra civil. Aquests llistats han estat elaborats per Francesc Benet, Josep Figuerola, Josep Prats i Enric Solé.

Agraïm la col·laboració de totes les persones que van aportar materials per a l'exposició.

Josep Güell, que feia de soldat al regiment d'infanteria d'Alcàntara, núm. 58, de Barcelona, explica per carta als seus amics de Vila-rodona la proclamació de la República el 14 d'abril de 1931, fet del qual fou testimoni directe.

A els meus amics i companys

Vila-rodona

Benvolguts i salut vos desitjo com la meua G. a D.,

Amics amb crec de que astareu ja antarats de que està declarada la République, la cual hi hagut une gran manifestació en Barcelone. Y que també hem estat quatre dias de retén en la companye y armats am las amatralladoras y sempre an tingut els oficials al damunt, que són molt monàrquics, alguns.

Al diumenge de las elecciones a tots als centrus electurals estave ple de guàrdias y per la nit a la Ramble no's pudie circulà ni amunt ni avall perquè ere al pun que donavan al resultat de las elecciones i am ja havia banderas republicanas. Y al dimecres estaven tots els car(r)ers plens de jent y asta les donas purtaven banderas republicanas.

A la matinade va vindre al coronel per di's que astave declarade la Republique uficialment en Espanye i cap suldat portés en la anbleme la corone de la monarquie.

Per la tarde ere une cose grant la jent que hi havie al moll ha espera(r) als que tanien datinguts a Mahó. Allà las quatre vàram anà alguns amics a la place de san Jaume ha on en Macià i altras, que també l'acompanyavan, donant maravellosus discursus, sen aplaudits per la grant multitut d(e) jent allí conragade.

Durant aquet die tots els establiments de la ciutat estaven tancats per al públic, inclús els estancs, tanin que pasar el die sense poger fumar.

El sargento que tenim de semane ens va venir tot brut de sanc i a l'entara-se del cas va's resultà que en el carrer de san Ramon, els pistolers que en virtut del plebisit davian sigut llibertats rondavan pels carrers. Feie pocs moments que aquestos havian ferit a una senyora y a un republicà; al s'escaparen, però, al donar-se compte del cas un soldat s'arrance el machete atravesant-lo de part en part, sent aclamat per la multitut.

El dijous pasat vàrant fer un passeig militar a Santa Coloma de Gramanet amb el Fèlix y altres amics d'Ayguamúrcia, arribant molt cansats después de un camí de 25 km.

Sens més per explicar-vos, se os despedeix el vostre amic que a tots desitja perfecta salut.

Visca la République!

Barcelone, 16-4-1931

José Güell

❑ Abillats amb les eines per a treure brisa. D'esquerra a dreta: Pep Güell, "Muntano", Joan Fàbregas i Joan Gavalrà. Anys 30

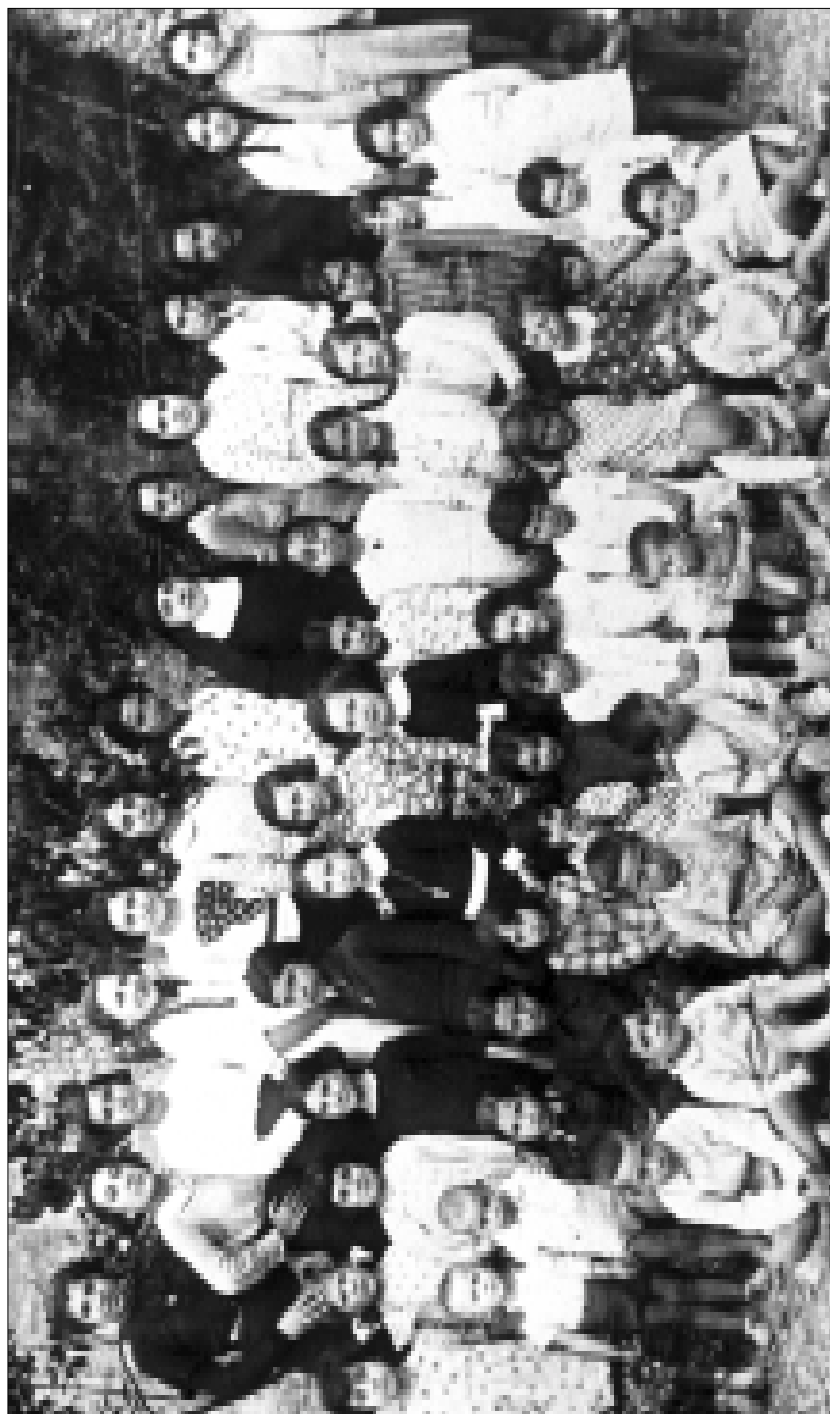

❑ Retrats dels cantaires de les caramelles amb el músics locals, a la Societat. Dues banderes republicanes serveixen de decorat de fons. Abril de 1930

□ Alumnas de las religiosas carmelitas de los años 30 (en esta página y en la anterior)

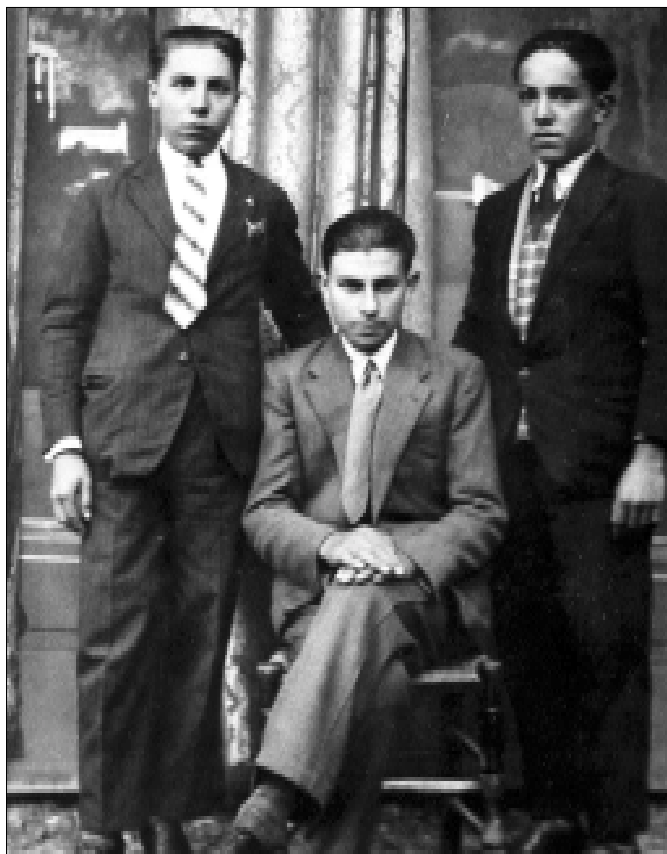
☐ Al·lunnes de les religioses carmelites dels anys 30. Les carmelites obriren col·legi a Vila-rodona l'any 1885 i no en marxaren fins a la revolució del juliol del 1936

❑ Nevada dels anys 30, abans de la guerra

□ Anant cap a l'envelat
el dia de la festa major.
Josep "Gallinera",
Ramon Monasterio i
Francesc Benet.
Agost de 1932

□ Un retrat
de fira.
Francesc Benet,
Joan Robert
i Josep Calaf

□ Partit de futbol jugat en època de guerra al camp del Pla de Santa Maria. Any 1937.
Drets, d'esquerra a dreta: González, E. Ribé, J. M. Galofré, J. Vidal, J. Torredemert, "refugiat de Madrid", "del Pont", Jordà Casabona i Pere Robert. Asseguts: E. Solé, Odon Batet, F. Saperas, "refugiat de Madrid", I. Comas i Enric Robert

□ Front de Madrid, 15 d'octubre de 1937. Francesc Benet és el tercer començant per l'esquerra

□ Front d'Osca. Any 1937. Plana Major de la 133 Brigada Mixta. Joan Solé Gondolbeu és el primer del davant a la dreta

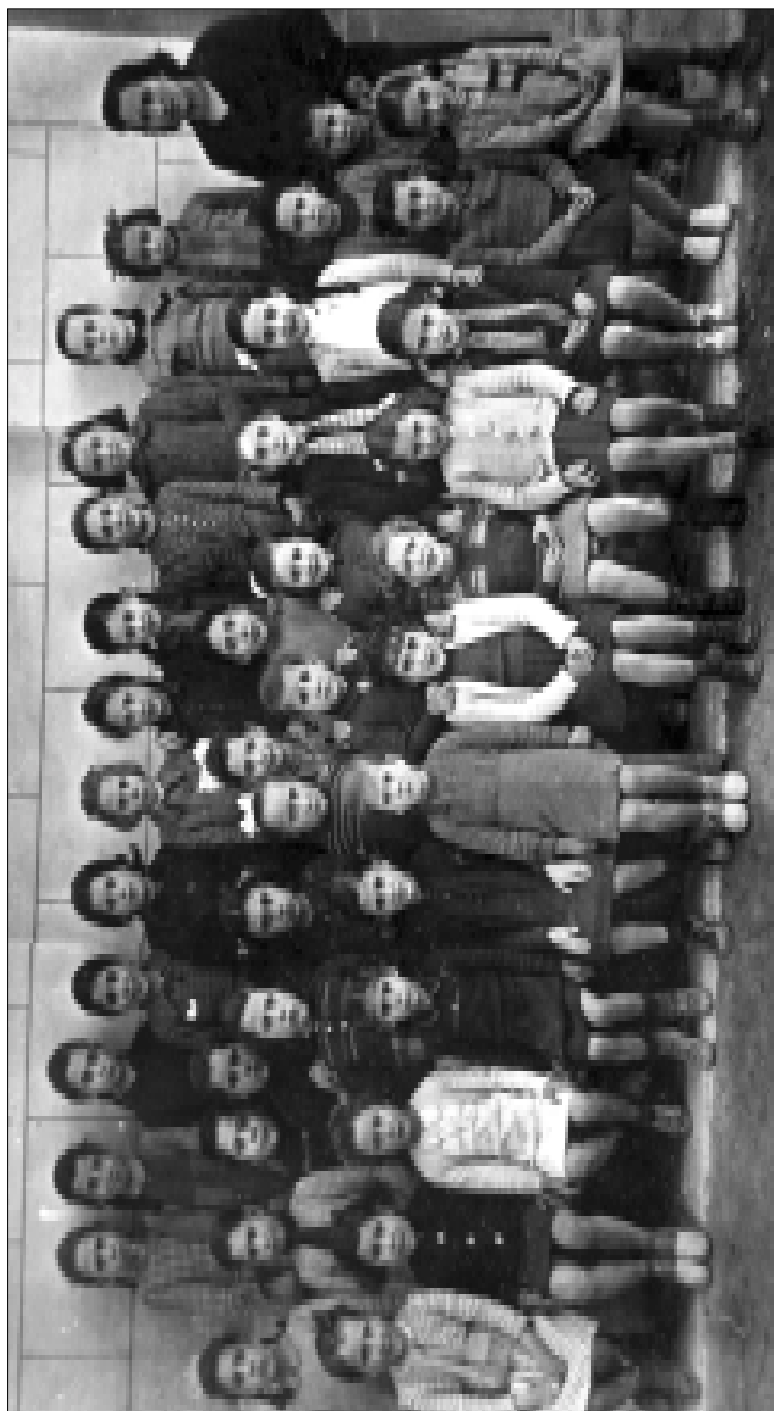
□ Inauguració del camp de futbol, el 10 d'agost de 1940. Llevat del rector de Vila-rodona, Francesc Roig —abillat amb el roquet—, tothom fa la salutació romana, pròpia dels règims feixistes que en aquell temps ocupaven militarment bona part d'Europa. A la dreta del rector, l'alcalde, Francesc Güell ("el Sisquet Aranyó") i al centre el "jefe" de la Falange, Anton Oliva ("l'Anton Genilles")

□ Equip que va inaugurar el camp de futbol: D'esquerra a dreta, drets: Enric Solé, Josep M. Galofré, Joan Ximenez, Roberto, Franch, Llorenç Rañé, Llorenç Riambau, Joan Vidal i Eudald Ribé. Davant: Àngel Pons, Daniel Rañé, Jaume Domingo i Francesc Saperas

□ Partit entre dos equips de veterans. D'esquerra a dreta, drets: Pere Llopart, Joan "Emmascarat", Joan Vidal, Modest Miró, Francesc Vergés, Joan Solé, Francesc Güell, Ricard Buixens, Ramon Busquets, Leandre Calaf, Bonaventura Cunillera, Llorenç Ferrando Pons, Modest Mercadé, Anton Palau, Pere Massó, Josep Calaf, Josep Balcells, Tomàs Gotarra, Josep Socias, Pepito Bricollé, J. Aluja, Josep Toldrà Casabona, Isidre Andreu, Josep M. Barril. Anys 40

□ Escola "Nacional" de nenes. Curs 1941-42. Mestra: Teresa Torredemert. A dalt: L. Roig, M.A. Vives, P. Miró, M. Robert, M. Toldrà, A. Colet, M.A. Robert, R. Roig, C. Andreu, P. Xifré, P. Torredemert, J. Rabada. Al centre: C. Domingo, M. Virgili, L. Pié, P. Saumell, M. Torredemert, R. Barril., P. Galofré, A.M. Calaf, M.R. Balcells, R. Galofré, M. Busquets, R. Segarra, A. Saumell, E. Andreu, M. Benet, Assegudes: A. Garcia, E. Bundó, T. Colet, L. Xifré, M.T. Saperas, G. Miquel, A. Vilaró, G. Cunillera, T. Ollé, M.T. Montragull, C. Franch i M. Miró.

□ Escola "Nacional" de nens. Curs 1940-41. Mestre: Josep Ferrer Oriol. Al darrere: Gaspar Sanromà, Llorenç Cartañà, Anton Oliva, Josep Güell, Josep Saperas, Josep M. Domènech, Clavé Miquel, Ramon Domingo, Lluís Grogués, Pere Girona, Amadeu Alegret i Macià Roig. Al centre: Enric Domingo, Jaume Àrboles, Anton Barril, Miquel Vila, Anton Pié, Josep Bricollé, Joan Jauset, Platón Domingo i Pau Vives. Asseguts: Josep M. Cunillera, Josep Toldrà, Pere Barril, Magriñà, Joan Roig i Paulí Vidal

□ Escola "Nacional" de nens. Curs 1940-41. Mestre: Josep M. Melià. Al darrere: Albert Galofré, Alfons Ribé, Joan Calaf, Joan Grogués, Anton Casabona, Rosend Pié, Joan M. Saumell, Josep Calaf, Llorenç Rabadà i Josep M. Robert. Al centre: Joan Robert, Plàcid Busquets, Josep Galofré, Josep M. Mateu, Macià Robert, Josep M. Rabadà, fill "mosso del Valenti", Joan Cunillera. Asseguts: Cristòfol Calderé, Ramon Bartolí, Ruiz (fill del mestre), Josep Oliva, Enric Figueras, Joan Batalla, Llorenç Prats i Josep M. Galofré

MORTS O DESAPAREGUTS, AL FRONT O DURANT LA RETIRADA DE L'EXÈRCIT REPUBLICÀ

Lleva de 1941

Anton González Barril, "ca l'hereu Ciruela"
Joan Colet Galofré, "cal Samion"
Pere Vives Solanes, "cal Roc de la Serra"
Llorenç Galofré Torredemert, "ca la Sofia"

Lleva de 1940

Enric Robert Pons, "ca la Salvadora"
Wilson Casabona Gondolbeu, "cal Plano"
Rafel Roig Ballart, "cal Remediau"
Josep Gasol Canela, "cal Guerxo"

Lleva de 1939

Josep Vives Marimon, "Pep de les Pobles"
Pere Robert Solé, "cal Pere Negre"
Anton Ferran Mateu, "cal Fideu"

Lleva de 1938

Josep Cardó Calaf, "cal Cardó"
Jordà Casabona Gondolbeu, "cal Plano"
Josep M. Ferrer Figuerola, "cal Farmacèutic"

Lleva de 1937

Robert Rabadà Castells, "cal Llorenç Baltà"

Lleva de 1935

Josep Font Galofré, "cal Ferrer de les Pobles"

Lleva de 1934

Pau Vendrell Bargalló (Mas d'en Bosc)
Francesc Ferrando Francesch, "cal Capó"
Josep Vives Ferrer, "ca l'Anton de la Sió"

Lleva de 1933

Ramon Barril Jofré, "cal Ramonet de l'Andreu"

Lleva de 1932

Josep Robert Calaf, "cal Dionisio"
Joan Vives Miró, "cal Pujole"

Lleva de 1930

Joan Llenas Roig, "Masia del Porta"

Lleva de 1929

Josep Xifré Vives, "cal Xifré"

Lleva de 1928

Isidre Plana Figuerola, "cal Butifarra"

Josep Solé Domingo, "cal Pino"

Joan Balcells Gavalda, "cal Marcel·lí Roc"

Joan Balcells Busquets, "cal Purrut de la Serra"

Lleva de 1926

Ramon Godall Ferrando, "cal Marçal"

Lleva de 1925

Josep Barril Jofré, "cal Ramonet de l'Andreu"

Anton Comas Robert, "cal Fil i Betes"

Andreu Galofré Batlle, "cal Vidal"

Lleva de 1923

Lluís Saumell Serra, "cal Vinaixa"

Lleva de 1913

Josep Domingo Balanyà, "cal Pistolet"

Altres

Mercè Galofré Vilagut (4 anys)

MORTS A LA RERAGUARDA (1936)

Josep M. Ferrer Ferrer (farmacèutic)

Josep M. Escoda Cedó (rector)

Àngel Camp Thos (vicari)

Maria Roqueta Serra, "*Hermana* Refugio de S. Angelo"

Teresa Subirà Sanjaume, "*Madre* Esperanza de la Cruz"

PRESOS A TARRAGONA. PRESONS DE LA PUNXA I PILATS

Francesc Buixens Mateu, "Cisquet Guatllo"

Ramon Calaf Papiol, "Ramon de la Carme Llucieta"

Ramon Camps Montragull, "Ros de Campets"

Anton Fàbregas Ricart, "Anton de la Teodora"

Alfons Mateu Calbet, "Alfonso Caterí"

Josep Pié Iglesias, "Toni"

Andreu Pons Ferrando, "Sobies"

Llorenç Robert Badia, "Llorenç de la Societat"

Josep Toldrà Guinovart, "Nicasi"

Joan Bricollé Recasens, "Joan Rafel"

Josep M. Guinovart Cullaré, "el Pelut"
Joan Parera Andreu, "el Tamboner"
Josep Fàbregas Güell, "Trecall"
Josep Armengol Robert, "Pallasset"
Pelegrí Domingo Domingo, "el Domingo"
Blai Domingo Miquel, "Blai Pastisser"
Lluís Vives Pié, "Lluís de la Pistola"
Joan Solé Gondolbeu, "Joanet de ca la Ramona"
Miquel Calaf Colet, "Miquel de la Barica"
Joan Figuerola Pié, "Massot"
Teresina Figuerola Pié, "Massota"
Teresina Casabona Gondolbeu, "Teresina Plano"
Mercè Mateu, "cal Mateu de la Masia"
Àngel Perisé Llaquet, "Mestre"
Josep Rabadà Anguela, "Pepet de la Farrera"
Pere Pié Guitart, "Peret Kaiser"
Anton Domingo, "Fesoler"
Josep Figuerola Domingo, "el Puntarri"
Fèlix Comas Cortès, "ca la Bàrbara"
Josep Colet, "el Samion"
Joan Gasol Pié, "el Gasol"
Joan Sanromà, "Joan Vespella"
Josep Llorach, "Baconer"
Anton Rabadà Anguela, "Anton de la Farrera"

PRESOS A BARCELONA

Enric Guinovart Baiges, "Enric Burrundanyes"
Josep Domingo Ferrando, "Pep Bastaró"
Josep Torredemer Parés, "el Nicolau"

SOLDATS DEPORTATS AL CAMP DE CONCENTRACIÓ DE TARRAGONA

Eudald Ribé Benet
Ramon Saperas Sauqué
Josep Camps Vergés
Joan Güell Anguela
Joan Ribé Benet
Pere Robert Pons
Joan Torredemer Bofarull
Joan Torredemer Sanahuja
Francesc Villaró Llorens

*(La resta de soldats compresos entre les
llevés de 1919-1941 i el 1r trimestre de
1942 van passar per diferents camps de
concentració o batallons de treballadors)*

FAMÍLIES EXILIADES A FRANÇA

Cal Bartolí

Cal Joanet Bastaró

Ca la Bassilissa

Cal Plano

Josep Sanfeliu (marxà a França amb la seva mare)

El Marlès de ca l'Andreia (la seva dona va ser empresonada)

Teresa Domingo, "cal Jacà" (torna al cap de poc temps)

Vicenç Ferrer (deix la dona i dues filles al poble i un fill al front)

Muntano (durant la retirada passa a França, després marxa la seva dona)

Pepet Miró (durant la retirada passa a França. Al cap dels anys torna al poble)

Pere Robert Montragull, "Peret Pere Negre" i família (marxaren a França i anaren tornant escalonadament)

MORTS PER LA REPRESSIÓ FRANQUISTA

Anton Vives Massagué, "Anton de la Sió". Mort a la presó del poble

Valentí Pié i Pié, "Valentimet". Desaparegut

Joan Iranzo Galofré, "l'Aurelló". Mort a Barcelona